

שרותי בריאות הציבור
אגף לאפידמיולוגיה
Division of Epidemiology

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

ח' באב, התש"פ
29/07/2020
סימוכין: 317526720

לכבוד
מנהלי בתי החולים הכלליים
מנהלי בתי חולים גריאטריים
מנהלי בתי חולים פסיכיאטריים
מנהלי אגף רפואי בקופות חולים
מר אלי בין, מנכ"ל מד"א
רפאי המחוזות והנפות
מנהלים רפואיים, מוקדי רפואה דחופה
מנהלי מעבדות בריאות הציבור
מנהלי המעבדות המבצעות בדיקות קורונה
דוברות משרד הבריאות

הנדון: הנקה בעידן הקורונה

סימוכין: הנחיות להתמודדות עם תחלואה מנגיף קורונה החדש מיום 7/5/2020 מסי 226010920

מסמך זה משלים את נספח 19 שבסימוכין.

מחלת ה-COVID-19 הנגרמת על ידי נגיף SARS-CoV-2 הינה מחלה חדשה ולפיכך המידע אודות השפעתה על מהלך ההריון וההנקה הינו חלקי וראשוני. להלן מידע מעודכן לחודש יולי 2020.

העברת הנגיף בהנקה (בחלב אם) והמלצות ארגוני הבריאות הבינלאומיים:

במספר מחקרים שנעשו, לא בודד נגיף הקורונה בדגימות בחלב אם^{1,2,3}. לאחרונה, פורסמו מחקרים שבהם עלה החשש של קיום הנגיף בחלב אם^{4,5}. אין עדות להדבקה התינוק דרך חלב אמו, הנקה או בשתיית חלב אם שאוב. ארגונים בינלאומיים כגון ארגון הבריאות העולמי (WHO)⁶ והאקדמיה לרפואת ההנקה (Academy for Breastfeeding Medicine – ABM)⁷ ממליצים על המשך הנקה לנשים מאובחנות בקורונה. כמו כן, ארגונים לאומיים בארה"ב, המרכז לבקרת מחלות (CDC)⁸ והאקדמיה האמריקאית לרפואת ילדים (AAP)⁹, האיגוד האמריקאי לרפואת נשים¹⁰, ארגונים המקצועיים במדינות אירופאיות כגון צרפת¹¹, בריטניה¹² ואיטליה¹³ ממליצים גם הם על המשך הנקה לנשים מאובחנות בקורונה. בישראל, החברה לרפואת האם והעובר, האיגוד הישראלי למיילדות וגינקולוגיה¹⁴ והחברה לרפואת הנקה¹⁵ ממליצים על המשך הנקה.

¹ Chen H, Guo J, et al. Clinical characteristics and intrauterine vertical transmission potential of COVID-19 infection in nine pregnant women: a retrospective review of medical records. *Lancet* 2020;395:809-15

[https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736\(20\)30360-3.pdf](https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(20)30360-3.pdf)

² Zeng L, Xia S, et al. Neonatal Early-Onset Infection With SARS-CoV-2 in 33 Neonates Born to Mothers With COVID-19 in Wuhan, China *JAMA Pediatrics* 2020;174:722-25. <https://jamanetwork.com/journals/jamapediatrics/fullarticle/2763787>

³ Fan C, Lei D, et al. Perinatal Transmission of COVID-19 Associated SARS-CoV-2: Should We Worry? *Clinical Infectious Diseases* Mar 17 2020. [ciaa226 https://academic.oup.com/cid/article/doi/10.1093/cid/ciaa226/5809260](https://academic.oup.com/cid/article/doi/10.1093/cid/ciaa226/5809260)

⁴ Posteraro B et al. Excretion of SARS-CoV-2 in human breast milk. *Clin Microbiol Infect.* 2020 Jun 2

⁵ Lackey et al. SARS-CoV-2 and human milk: what is the evidence?. Preprint. *medRxiv.* 2020;2020.04.07.20056812. Published 2020 Apr 11. doi:10.1101/2020.04.07.20056812

⁶ World Health Organization. Q&A: Pregnancy, childbirth and COVID-19. <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-on-covid-19-pregnancy-childbirth-and-breastfeeding>

⁷ *Academy of Breastfeeding Medicine Statement on Coronavirus 2019 (COVID-19)* <https://www.bfmed.org/abm-statement-coronavirus>

⁸ Center for Disease Control. Care for breastfeeding women: Interim Guidance on breastfeeding and breastmilk in the context of the COVID-19. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/care-for-breastfeeding-women.html>

⁹ *American Academy of Pediatrics. FAQs: Management of infants born to mothers with suspected or confirmed COVID-19.* <https://services.aap.org/en/pages/2019-novel-coronavirus-covid-19-infections/clinical-guidance/faqs-management-of-infants-born-to-covid-19-mothers/>

¹⁰ American College of Gynecology. Novel Coronavirus 2019 (COVID-19) <https://www.acog.org/clinical/clinical-guidance/practice-advisory/articles/2020/03/novel-coronavirus-2019>

¹¹ HAS. Réponses rapides dans le cadre du COVID-19 - Continuité du suivi postnatal des femmes et de leur enfant lors de la levée du confinement https://www.has-sante.fr/upload/docs/application/pdf/2020/05/375_rr_covid19_postnatal_maj_deconfinement_mel-.pdf

¹² Royal College of Obstetrics and Gynecology. Coronavirus (COVID 19) infection in pregnancy. July 24,2020 <https://www.rcog.org.uk/globalassets/documents/guidelines/2020-07-24-coronavirus-covid-19-infection-in-pregnancy.pdf>

¹³ OGGETTO: COVID-19: indicazioni per gravida-partoriente, puerpera, neonato e allattamento

<http://www.trovanorme.salute.gov.it/norme/renderNormsanPdf?anno=2020&codLeg=73787&parte=1%20&serie=null>

¹⁴ Israel Medical Association. Corona Clinical Guidelines <https://www.ima.org.il/userfiles/image/CoronaUnionStand44.pdf>

¹⁵ Israel Medical Association. Corona Clinical Guidelines. <https://www.ima.org.il/userfiles/image/CoronaUnionStand31.pdf>

ראוי לציין, כי בפעולת ההנקה יש מגע קרוב אשר עלול להעביר את הנגיף בחשיפה להפרשות מדרכי הנשימה או במגע עורי. לכן, מומלץ לאימהות חולות לעטות מסכה בזמן ההנקה ולהקפיד על היגיינה.

הנחיות משרד הבריאות, המופיעות בנוהל להתמודדות עם מגפת הקורונה החדשה –נספח 19 הינן כדלהלן:

1. מותר לאישה מניקה החשודה או מאומתת ל-COVID-19 להמשיך להניק את תינוקה – תוך הקפדה על רחיצת ידיים יסודית לפני ההנקה ועל כיסוי הפה והאף במסכה או בד זמין אחר בעת ההנקה.
2. אישה מניקה הנמצאת בבידוד ומאושפזת בבית חולים שמעוניינת לשאוב, תעשה זאת בחדר היולדת עם משאבה אישית ולא בחדר ההנקה המשותף. יש להקפיד על רחיצת ידיים לפני השאיבה והנגיעה בבקבוק ובמשאבה. במידת האפשר רצוי לתת לאדם אחר להאכיל את התינוק.
3. טיפול בחלב אם שאוב של חולה בקורונה:
 - א. יש לעטות כפפות בעת מגע עם בקבוק חלב האם השאוב.
 - ב. יש לשמור את החלב השאוב במקרר בתוך שקית סגורה נפרדת.
4. יש להתייחס למצב ההנקה גם לאישה מניקה המועברת לטיפול נמרץ מכל סיבה שהיא. במקרה שמצב האישה דורש גמילה בשל מצבה הרפואי, יש לעשות זאת תוך כדי ירידה בתדירות השאיבות, וזאת על מנת למנוע גודש וזיהום משני של השד.

תודות למרכז המידע והידע הלאומי למערכה בקורונה על סקירת הספרות.

הועילו להעביר מסמך זה לכל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ד"ר אמיליה אניס

מנהלת המחלקה לאפידמיולוגיה

ד"ר דינה צימרמן

מנהלת המחלקה לאם ולידה ולמתבגר

העתקים:

חה"כ יואל (יולי) אדלשטיין, שר הבריאות
חה"כ יואב קיש, סגן שר הבריאות
פרופ' חזי לוי, מנכ"ל משרד הבריאות
פרופ' איתמר גרוטו, המשנה למנהל הכללי
פרופ' סיגל סדצקי, ראש שרותי בריאות הציבור

מר קובי צורף, ראש מטה לשכת שר הבריאות
ד"ר אודי קלינר, סגן ראש שירותי בריאות הציבור
חברי הנהלה מורחבת, משרד הבריאות
ד"ר ארז און, ראש חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים
ד"ר אסנת לוקסנבורג, מנהלת החטיבה לטכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
גב' מאיה גולן, עוזרת בכירה למנכ"ל משרד הבריאות
מר נעם ויצנר, יועץ בכיר למנכ"ל משרד הבריאות
מר דב פסט, סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש
גב' שרה שטרייספלד, מנהלת תחום בכיר מנהל ומשאבי אנוש
ד"ר אמיליה אניס, מנהלת האגף לאפידמיולוגיה
ד"ר ענת צוראל פרבר, לשכת ראש שירותי בריאות הציבור
ד"ר אורלי ויינשטיין, אחראית על הרכש הרפואי לקורונה
פרופ' ליטל קינן-בוקר, מנהלת המרכז הלאומי לבקרת מחלות
ד"ר בעז לב, יו"ר הצט"מ / חברי וועדת הצט"מ
ד"ר טל ברוש, מזכיר הצט"מ
גב' עינב שימרון-גרינבוים, סמנכ"לית הסברה ויחסים בינלאומיים
מר אייל בסון, דובר משרד הבריאות
מר ודים פרמן, סמנכ"ל לתכנון, תקצוב ותמחור
עו"ד אורי שוורץ, היועץ המשפטי, משרד הבריאות
עו"ד מיכל גולדברג, סגנית בכירה ליועץ המשפטי
ד"ר סיגל ליברנט-טאוב, ראש האגף לרפואה כללית, משרד הבריאות
ד"ר הדר אלעד, ראש אגף רפואה קהילתית, משרד הבריאות
ד"ר אירית לקסר, ראש האגף לגריאטריה
ד"ר טל ברגמן, ראש האגף לבריאות הנפש
מנהלי מחלקות בריאות הציבור
ד"ר רותי ישי, מנהלת המחלקה למעבדות, משרד הבריאות
ד"ר דינה נוף, יועצת בכירה לנושא המעבדות, משבר הקורונה
פרופ' אלה מנדלסון, מנהלת המעבדה המרכזית לנגיפים, משרד הבריאות
מר רון רביע, אחראי על מנהל בריאות הציבור, משרד הבריאות
גב' ליאורה ולינסקי, האחיות המפקחת הארצית, שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות
ד"ר שי רייכר, מנהל תחום הערכת סיכונים, שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות
גב' בלה אלרן, עוזרת מפקחת ארצית בבריאות הציבור בתחום אפידמיולוגיה
ד"ר שושי גולדברג, אחות ראשית ארצית וראש מנהל הסיעוד
מר מוריס דורפמן, ראש חטיבת רגולציה ובריאות דיגיטלית
מגר' הדס רותם, מנהלת אגף הרוקחות
גב' נועה חסדאי, מנהלת חמ"ל הבריאות הלאומי, האגף לשעת חירום
מר רן אדלשטיין, מנהל המערך הלוגיסטי, האגף לשעת חירום
גב' רונית רינגל, מנהלת תחום הערכות רפואה בקהילה ותכנון פריסת כח אדם בשעת חירום
גב' איילת גרינבאום, מנהלת אגף השירות, אגף להבטחת איכות

שרותי בריאות הציבור
אגף לאפידמיולוגיה
Division of Epidemiology

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

פרופ' מיטשל שוואבר, מנהל היחידה הארצית למניעת זיהומים
פרופ' יהודה כרמלי, מנהל המרכז הארצי למניעת זיהומים ועמידות לאנטיביוטיקה
מנכ"ל קופות חולים
פרופ' מיקי שרף, סמנכ"ל וראש חטיבת בתי חולים, שירותי בריאות כללית
ד"ר יוסי נגה, ראש אגף הרפואה, חטיבת בתי החולים בכללית, שירותי בריאות כללית
גב' שרית יערי מנהלת המחלקה לבקרה על שירותים רפואיים בקהילה, מיהל רפואה אגף קהילה
מר יאיר חברוני, מנהל תחום בכיר שירותי חירום והצלה, אגף רפואה כללית
מנהלי חברות אמבולנסים פרטיים
גב' טלי דהן, מנהלת תחם מוקד "קול הבריאות" ד"ר אווה אברמוביץ, ראש ענף בריאות הצבא
תא"ל ד"ר טריף בדר, קצין רפואה ראשי
סא"ל ד"ר יוסי בן מיכאל, ראש ענף בריאות הצבא
פרופ' חגי לוין, יו"ר האיגוד לרופאי בריאות הציבור
ד"ר מיכל שני, יו"ר האיגוד לרופאת המשפחה
פרופ' אבישי אליס, יו"ר האיגוד לרפואה פנימית
פרופ' שי אשכנזי, יו"ר האיגוד הישראלי לרפואת ילדים
פרופ' מירי וינברגר, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות